

In het kader van ruilverkavelingsprojecten is recentelijk gestart met de inzet van anticiperende transacties. Daarbij heeft STEVIG een faciliterende rol. Daarnaast worden in sommige gevallen ruilgronden verworven om doelen te realiseren, hierbij worden geen grote risico's genomen daar het veelal om agrarische grond gaat waarbij de verkoopbaarheid is meegewogen.

Door het onderhandelingsakkoord Decentralisatie Natuur (2012) wordt de provincie Gelderland eigenaar van een kleine 3.000 hectare grond voor de realisatie van de Ecologische Hoofdstructuur. De provincie wordt daardoor verantwoordelijk voor de financiële en juridische risico's. Tevens is er een verhoogde gevoeligheid voor staatsteun en mededinging. Naar aanleiding van deze ontwikkelingen en het onderzoek door de Rekenkamer zoeken wij naar verbeterlagen in de uitvoering van het grondbeleid. Zo wordt er gewerkt aan een protocol voor het verantwoord omgaan met grondtransacties. Hierdoor wordt het proces voor te nemen besluiten grondzaken voor alle beleidsvelden gestandaardiseerd. Wij zullen het huidige grondbeleid daar waar nodig actualiseren. Bezien zal worden welke grondinstrumenten er per beleidsveld moeten worden ingezet, dit mede in het licht van de uitdagingen en ruimtelijke doelen. Wij beogen hiermee een verdere professionalisering van de uitvoering van het Gelderse grondbeleid, de provinciale bezitsregistratie en een verbeterde uniforme procesgang te realiseren.

4 Rekenkamer aanbevelingen en reactie GS

De in het rapport van de Rekenkamer gedane aanbevelingen en conclusies onderschrijven wij. Per aanbeveling geven wij u onze reactie.

Rekenkamer aanbeveling 1

Groene doelen en actief grondbeleid. Maak een afwegingskader en stel deze vast in het provinciale grondbeleid.

Reactie GS

In de Statenbrief Realisatiestrategie Natuur en Landschap (PS2013-515) hebben wij aangegeven dat bij de uitvoering van het natuurbeleid prioriteit wordt gegeven aan de PAS-gebieden (Natura 2000). De PAS-maatregelen dienen voor 2020 uitgevoerd te zijn om ontwikkelingsruimte voor landbouw, industrie en verkeer te realiseren. Daarom zet de provincie in die gebieden ook onteigening en onvrijwillige vernatting in. Dat gebeurt pas, nadat geprobeerd is met vrijwillige instrumenten de PAS-maatregelen uit te voeren.

U heeft aangegeven in uw commissievergadering van 11 september 2013 bij de discussie over de ontwikkeling van het beleid betrokken te willen worden. Op 4 december 2013 is een masterclass gehouden waar gesproken is over de uitvoering van het grondbeleid en de algemene ontwikkelingen rondom grondbeleid.

Rekenkamer aanbeveling 2 en 13

Duidelijke kaders voor het beleid en Checks en balances op onderhandelingsresultaat. Maak een duidelijker en uniformer grondverwervingsbeleid ook voor de operationele kant van grondverwerving. Neem in het verwervingsprotocol op dat bij de presentatie van een onderhandelingsresultaat de verhouding tot de onafhankelijke taxatie vooraf duidelijk weergegeven wordt, naast eventuele nieuwe inzichten die ontstaan zijn tijdens de onderhandelingen. Dat geldt ook voor de eventuele aanvullende schadeloosstelling.

Reactie GS

Wij stellen voor deze aanbeveling over te nemen. Provinciale Staten gaan over de kaders, waarbinnen wij opereren. Dat geeft balans tussen effectief, efficiënt, zorgvuldig, snelheid en controle.

Hoe concreet de kaders zijn, is afhankelijk van het grondbeleid. Wij zetten in op slagvaardig en flexibel. Wij stellen per beleidsveld of project een grondstrategieplan op dat past binnen de kaders van Provinciale Staten.

In het protocol grondtransacties, dat wij in het eerste kwartaal vaststellen, zal worden opgenomen dat per project een verwervingsbudget vastgesteld moet worden. In geval van overschrijding van het begrotingsbudget wordt dat gerapporteerd aan Provinciale Staten.

Rekenkamer aanbeveling 3

Beschikbaarheid onteigening opnieuw overwegen. Denk na over een meer planmatige inzet van onteigening. Dit kan risico's voorkomen.

Reactie GS

Er zijn situaties waarin onteigend wordt op basis van de Onteigeningswet, bijvoorbeeld voor de realisering van infrastructurele projecten of voor hoogwaterveiligheid. Voor het realiseren van natuurdoelen is de inzet van het onteigeningsinstrumentarium besproken met uw Staten. Bij de actualisering van het grondbeleid zal dit opnieuw aandacht hebben.

Rekenkamer aanbeveling 4 en 6:

Grondverwerving soms integraler aanpakken en Ruilgrond in begroting opnemen. Geef GS de opdracht mee om bij het formuleren van het grondbeleid ook invulling van het begrip gebiedsontwikkeling mee te nemen. Bekijk mogelijkheden om integraal aan te pakken. Overweeg of bij het besluit tot realisatie van een infrastructuurproject ook budget voor ruilgronden ter beschikking gesteld kan worden en neem dit op in het te formuleren grondbeleid.

Reactie GS

In de grondstrategieplannen zal hier nader op worden ingegaan. De mogelijkheden voor integrale benadering en het opnemen van budget voor ruilgronden met bijbehorende onderbouwing zal hierbij aandacht krijgen.

Rekenkamer aanbeveling 5:

Meer aandacht voor begroting grondverwervingskosten. Maak per project een grondstrategieplan en onderbouw daarin het benodigde verwervingsbudget. Actualiseer deze jaarlijks.

Reactie GS

In de grondstrategieplannen zal hier aandacht aan worden gegeven.

Rekenkamer aanbeveling 7 en 14:

Zakelijke benadering bij inhuren derden en Deskundigenvergoeding beter onderbouwen (voor GS). Hanteer heldere richtlijnen over welke kosten vergoed worden. Budgetteer deze apart in de grondstrategieplannen en rapporteer hierover bij afwijking in de praktijk. Neem in het verwervingsprotocol op dat de provincie werkt volgens de RWS-normen en bewaak dat dit gebeurt. Afwijken kan alleen met een onderbouwing en een toets op de hoogte van de vergoeding.

Reactie GS

Deze aanbeveling nemen wij mee bij de verbeterlagen van de uitvoering van het grondbeleid. De deskundigenkosten maken daarbij onderdeel uit van de geplande kosten. Er zijn maximale vergoedingen vastgesteld, afwijkingen dienen goed onderbouwd en verantwoord te worden.

Rekenkamer aanbeveling 8:

Grondstrategieplannen voor elk project door GS vaststellen. Neem in het grondstrategieplan een onderbouwing op van het benodigde verwervingsbudget, actualiseer deze periodiek en laat ze opnieuw vaststellen door GS. Indien het budget moet worden aangepast, zorg dan dat het beleid bepaalt dat dit wordt voorgelegd aan PS.

Reactie GS

Deze aanbeveling wordt meegenomen in de actualisering van het grondbeleid. Ook in het protocol zal worden opgenomen dat de grondstrategieplannen jaarlijks geactualiseerd moeten worden. Begrotingswijzigingen worden aan Provinciale Staten voorgelegd bij de Voorjaarsnota, Najaarsnota dan wel bij de Slotwijziging.

Rekenkamer aanbeveling 9 en 10:

Actueel protocol vaststellen en Mandateringsregelingen uniformeren. Geef op korte termijn duidelijkheid over de interne regels bij grondverwerving voor infrastructuur. Actualiseer het protocol Infra ("Handelingskader infrastructuur") en stel het formeel vast. Hanteer voor alle soorten projecten dezelfde mandateringsregeling.

Reactie GS

Om te komen tot een verbeterde uitvoering van het grondbeleid zijn kaders nodig die het beleid en de uitvoering verbinden. Daartoe bereiden wij een verbeterd protocol voor. Daarmee wordt verzekerd dat het beleid wordt uitgevoerd zoals Provinciale Staten dat heeft bedoeld.

Rekenkamer aanbeveling 11:

Nakoming interne regels. Draag er zorg voor dat de provinciale verwervers conform beleid en interne richtlijnen gaan werken. Dat pleit voor een andere werkcultuur en voor investering in kennis en kunde van de medewerkers.

Reactie GS

Wij nemen deze aanbeveling over in onze verbeterlagen in de uitvoering van het grondbeleid. Leidraad voor de advisering is het in voorbereiding zijnde protocol. Dat heeft onder andere tot doel het gedrag ten aanzien van grondverwerving te beïnvloeden en de rechtmatigheid van de transacties te waarborgen.

Rekenkamer aanbeveling 12 en 15:

Onafhankelijke taxatie vóór grondverwerving en Adequate dossiervorming. Zorg voor een onafhankelijke taxatie voorafgaand aan de grondverwerving en laat deze verrichten door een partij die niet betrokken is bij de onderhandelingen. Formuleer heldere richtlijnen over wat in verwervingsdossiers moet worden opgenomen en richt de dossiers zo in dat eenvoudig is na te gaan welke stukken zijn opgenomen. Deze richtlijnen dienen vervolgens te worden nagekomen.

Reactie GS

Deze handelwijze is vastgelegd in het in voorbereiding zijnde protocol. Het afdelingsmanagement moet bewaken dat taxaties voorafgaand aan de grondverwerving plaatsvinden.

In het protocol zijn instructies opgenomen voor wat er minimaal in een dossier aanwezig moet zijn. Gedragsbeïnvloeding moet gebeuren door de afdelingsmanagers.

Rekenkamer aanbeveling 16:

Rapportage over grondbeleid en grondposities aan PS verbeteren. Vraag GS ruimhartiger invulling te geven aan de paragraaf grondbeleid in de provinciale begroting en jaarrekening, door systematisch te rapporteren over grond in eigendom van de provincie, conform de letter en vooral de geest van art. 16 BBV.

Reactie GS

In de P&C-cyclus rapporteren wij u over de uitvoering van het grondbeleid. Wij zullen daaraan ruimhartiger invulling geven.

5 Argumenten/afwegingen/risico's

Wij hebben een aantal verbeterlagen in voorbereiding om de uitvoering van het grondbeleid te verbeteren. De aanbevelingen en conclusies van de Rekenkamer nemen wij mee.

6 Financiële consequenties

Op dit moment zijn er geen financiële consequenties verbonden aan deze verbeterlagen.

Arnhem, 10 december 2013 - zaaknummer 2013-013306

Gedeputeerde Staten van Gelderland
ing. J. Markink - plv. Commissaris van de Koning
drs. P.P.L. van Kalmthout - secretaris

Bijlagen:

- Ontwerpbesluit
- Begrotingswijziging
- Notitie Naam notitie
- n.v.t.